

Paul Blockx

Hij leefde van 1961 tot 2015.

'Hij was een begaafd kunstenaar en schrijver', vertelde zijn jongste broer Kris.

'Onze vader', aldus Kris, 'is vroeg en plotseling gestorven. Ik denk dat dat aan de basis lag van de psychische ziekte van Paul. Daarna had Paul vaak last van psychoses.

Later trachtte hij controle te krijgen op zijn ziekteproces door alles van zich af te tekenen.'

'Hij is altijd blijven vechten,' aldus nog Kris, 'hij bevocht zijn demonen met pen en potlood. En hij is daar ook in geslaagd.'

Zijn werk is beklijvend. Prenten waarin hij zijn demonen voorstelt, zijn voor ons een inkijk geworden in de complexe denkwereld van de kunstenaar.

We laten Paul het zelf zeggen in een van zijn gedichten:

Het genie.

*Ik herken me in het genie Kierkegaard.
Zijn psychisch lijden ligt ook in mijn aard
Ik herken me in zijn haast onmenselijk lijden
Altijd maar door: lijden, lijden, lijden,*

*alsof ik doorsneden word door een zwaard.
Lijden dat tot een genie ontaardt.
Is het zo dat lijden leidt tot het genie?
Laat u niet voorstaan op uw intelligentie:*

*in het boek der wijsheid staat geschreven:
ware wijsheid is alleen simpelen gegeven.
Ben ik dan megalomaan? Kweenie
Maar waarschijnlijk ben ik een genie.*

Op het einde van zijn leven heeft hij kinderlijke rijmpjes en tekeningen gemaakt over zijn kinderjaren in Arendonk, Postel, het Peerdskerkhof, het Rijpadschooltje en het college op de boulevard, het verlengstuk van zijn Peerdskerkhof.

Postuum werd zijn laatste boek *Vrolijke Vertelselkes* ter gelegenheid van deze tentoonstelling uitgebracht.

Pauls kinder- en jeugdtijd in Peerdskerkhof

Paul Blockx heeft in de jaren 2011 en 2012 in korte versjes zijn kinderjaren beschreven.

Die korte verhaaltjes samen met de bijhorende tekeningen werden in 2018 gebundeld in *Vrolijke Vertelselkes* en uitgegeven ter gelegenheid van zijn tentoonstelling *Paul Blockx 4/4 Zelf* in het Jakob Smitsmuseum in Mol-Sluis.

De schetsjes die Paul vertelt, geven een speels beeld van de kinderjaren in het Peerdskerkhof en omliggende straten van in de jaren 1960 en 1970.

We laten u mee genieten.

De schuingedrukte teksten komen uit zijn boek *Vrolijke Vertelselkes*.

De vader van Paul was afkomstig uit schoonbroek tegen Turnhout. Hij trouwde met Manske Huysmans en was douanier in Arendonk en Postel.

Tijdens het Sinterklaasfeest werden de kinderen van de douaniers in hun kantoor in Postel bij de Sint verwacht.

*We moesten stuk voor stuk
Vooraan komen
Voor aller ogen
Op de schoot bij die mijterkindervriend.
Uit zijn grote boek
Las hij al mijn pekelzonden.
Die Spanjaard wist werkelijk alles!
Huiveringwekkend gewoon.
Dat is nooit meer goed gekomen.*

*Broertje en ik
Tussen onze plattelandskozijns
In het dorpje waar vader vandaan kwam:
Schoonbroek, vaderland.
Salamanders vangen met een schepnet...*

*25-novemberavond in Arendonk,
De dag van Sinte Katharina.
Katharina zingen
Met papier lampions
In 't donker van onze straat.
Papieren lampions in alle kleuren
Met kaarsjes erin.
Deur aan deur
Katharina zingen
Om snoep
Katharina zingen.*

Maar na enkele jaren bouwden zijn ouders in het Peerdskerkhof, waar zijns moeder altijd had gewoond.

*We gingen verhuizen
Ik moest janken de eendjes achterlaten.
De eendjes op ons behang
In de kinderkamer, vlinderkamer
Vier gele en een zwarte.
De zwarte was mijn vriendje
Ze konden echt niet mee, zei va
Dat was janken.*

*We gingen verhuizen
naar een mooi groot huis
in de straat van ons moemoe:
Peerdskerkhof.*

*Achter onze straat liep de Rijpad,
waar mijn nieuw schooltje lag.
De straat dwars op onze straat
en de Rijpad heette de Ruitersstraat.
Allemaal paarden en ruiters dus.*

*Wij hadden een gemak op onze koer
met jawel, een hartje in de planken deur,
repen gazettenpapier om je mee af e vegen
en de dikste zwartzoemende lollen ooit.
Een rond gat in een plank om je op neer te laten.
Daar zat je op je gemak.*

Het Peerdskerkhof in 2019. In de tweede woning links van de toenmalige assen straat heeft Paul zijn kinder- en studententijd doorgebracht.

Het kleuterschooltje van de Rijpad lag schuin achter hun woning.
Paul had licht blond haar. Dat hij op de school ermee gepest zou worden, stond toen in de sterren geschreven.
Maar de vader van Paul loste dat wonderwel op.

*'Rossekop! Rossekop!
De rosse kan niet crossen,
Want zijn lief zit in de bossen!
Blèrend kwam ik thuis.
'Va, ze noemen me rossekop.'
'Jouw haar is gouden haar', zei vake.
Mijn haar was gouden haar,
want va had het gezegd!
Zo werd ik trots op mijn rossekop.*

Kleuterleidster Anita Beck neemt nog vlug een foto van de jongetjes van het Rijpadschooltje, die bij de inkomdeur staan opgesteld voor de Sint-Jansoptocht door de straten van Ginderbroek. Mogelijk dat Paul er wel ergens bij staat.

Wanneer de familie in het Peerdskerkhof woonden, kocht de vader van Paul een scooter en later een wagen om naar zijn werk aan de grens in Arendonk te rijden.

*Va had een Vespa.
Ik, van voren,
Verdween helemaal
Achter het plastic windscherm.
Later hadden we een Fiat 600.
Grappig wit bolhoedje.
Ik mocht ook even sturen,
Maar niet echt
Want va hield het wiel stevig in handen.*

Als hij naar het eerste leerjaar op het college ging, reed Paul met zijn fietsje ernaartoe. Dan moest hij alleen maar de Martelarenstraat oversteken. Op de hoek ervan was de winkel van Swa Tap. Waar ze ook snoep verkochten en waar aan de muur twee automaten hingen met 'rozetutterfrutbollen' met Batmanprenten.

*In de bollen tuttefrut in heldere bloemenkleurtjes
Zaten Batmanhangers.
Ik wou er zo eentje.
'Goed', zei moe, 'maar je mag meer één keer draaien.'
Zo kwam ik aan mijn Batmanhangertje.*

De Batman die de strijd tegen het kwaad aanbond.

*Swa Tap, de kruidenier uit het hoekhuis had altijd zijn witte voorschoot om de lenden, vastgegespt met een wit lint.
Va stuurde me naar Swa Tap voor een pakje Groene Michel of Mybros tabak.*

Fieneke Tap was de volkse naam van Josephine Vangenechten (°1890). Ze had een winkel in vis en groenten en daarbij een druk café met zaaltje, gelegen op kruispunt van de Nieuwstraat, de Martelarenstraat en de Markt.

Haar man Louis Ooms, beter bekend als Potteke Mus, was een leurder met paard en kar in vis en groenten.

Ze hadden vijf dochters en een zoon François.

François Ooms was eigenlijk alleen maar bekend als Swa van Fieneke Tap of kortweg Swa Tap.

Hij had op de hoek van de Martelarenstraat en de boulevard een kruideniers- en fruitwinkel, waar ze ook snoep verkochten.

Nog de woning en winkel van Swa Tap, dat hij, nadat hij gestopt was met zijn zaak, verhuurde aan Maria's Fruitcenter.

Moemoe woonde ook in het Peerdskerkhof, enkele woningen verder.

*In het bankstel van moemoe gezeten
heb ik vele uren tv gekeken.
Tv, een oude bak met kuren.
Begon het beeld te rollen,
Dan klopte va twee keer op de kast,
Waarna we weer verder naar de feuilletons konden kijken.
Kapitein Zeppos, Johan en de Alverman, Fabian an Fallada.
Ik was tot tranen toe ontroerd door Johan en de Alverman,
Verstopte me achter de bank
zodat niemand kon zien dat ik zat te janken.*

Als kind leefde Paul in de wereld van Bonanza, een Amerikaanse westernserie die tijdens de eindjaren 1960 en beginjaren 70 furore maakte op de televisie. De familie Cartwright runnen de Ponderosa ranch. Het werd een van de meest bekeken televisieseries.

*Wijlie zijn de mannen van Bonanza...
Hoe wij genoten van Bonanza
Terwijl we de ondertiteling niet konden lezen
is een raadsel.
Ik was fan van Bonanza
Ik had dan ook een tas met Hoss erop,
De struise beer met een grote hoed op zijn kop.*

Wanneer Paul deze teksten in 2011 optekent, beseft hij 'toen al' dat hij als kind aangevoeld heeft dat het geen gemakkelijk leven zou volgen. 'Toen al' werd hij overmeesterd door kwaadaardige genoegens, verkeerde hij in slecht gezelschap en werd hij door demonen en existentiële vragen gekweld.

*Niettemin verkeerde ik
in slecht gezelschap.
Toen al.
Zoals altijd
Een oudere jongen
Leerde me
Kwaadaardige genoegens.*

*Onder een bloembladige hemel
Ging ik naar de kakschool (op de Rijpad)
Hand in hand met mijn buurmeisje.
Ik verpestte het
Door een keertje vliegensvlug
Haar slipje uit te trekken.*

*Ik Paul Blockx
Getormenteerd kunstenaar van vijf
Tragisch ukkie.
Het lijkt me
Dat alle grote denkers en kunstenaars
Gekwelde zielen waren.
Waanzin
Velde Van Gogh
Natuurlijk Nietzsche
Jan Cox.*

*Ik was ook een briljant denker
Gekweld door angsten
Door de grote existentiële vragen
Grotemensenpraat
Over iemand die in zijn slaap
Stierf
Doodging.*

*Angst voor de nacht
Voor het donker
Een paniekaanval! Onblusbaar.
In het grote bed
Bij ons moemoe.
Er waarden machten en krachten
Door de pikzwarte nacht.
Ook in mijn hol onder de dekens
Was het donker, onveilig.
Geen ontkomen aan!*

*Van belang in mijn avondromen
Elke avond dagdromend in bed.
Wakker en wakker en wakker
Zodat ik ook wist van va's zegen:
Elke avond een kruisje
Op mijn zogenaamd slapend voorhoofd.
Met zijn duim.
Vaders geheimnisvolle zegening
Tegen de gevaren
Van de nacht.*

Paul voelde zich als kleuter al erg creatief en zelfs geniaal.

*Er bestaat nog een foto
Allebei (mijn buurmeisje en ik) boek op onze knieën
Een boek!
Ik moet een geniaal kleuter geweest zijn.*

*Met de bloemenkleurtjes van de Sint
Begon ik met de tong uit de mond
Mijn grrrootste carrière
Als getorrrrmenteerd knustenaar
Dali achterna
Mijn leven als genie*

*Ik stond bekend als briljant tekenaar
Want juf had het gezegd!*

*Wel, Va bleef me aanmoedigen te tekenen
Ik was ondertussen algemeen aanvaard
Als kunstenaar.*

*Jaren later stuurde moe me naar de academie te Mol.
De kinderafdeling. Alwaar
Ik eens te meer schitterde in kunde.*

Zijn moemoe was Mien Delaet.

Niemand kende haar met de echte naam, maar wel als Mien Bös.

*'Ha, Mien Buizz' riep dan de voddenman.
Ik was kwaad, wou hem aanvliegen.
Hoe dierf hij? Hoe dierf hij moemoe zo te noemen!
Toen hij wegreed vroeg ik moemoe wat Mien Buizz betekende.
Omdat moemoe bij haar ouders in Ginderbroek achter de toog had
gestaan in de winkel De Beurs. Of de 'Buizz' in de volksmond.*

Louis Delaet (°1851), getrouwd met Trees Immers, was volgens het bevolkingsregister: winkelier (specerij), groenselkoopman, voerman en tapper. Hij woonde in een langgevelboerderij of een soort hofstede in Ginderbroek (nu oogklinik Raus). Men kon zelfs met paard en kar langs achteren het erf bereiken.

De naam van zijn 'commerce' was DE BEURS, dat als De Bös werd uitgesproken.

Mien was een van de dochters en werd dus Mien van de Bös genoemd of kortweg Mien Bös.

*Bij ons moemoe
gingen we naar de Dikke en de Dunne kijken op tv.
Uit haar glorie-tijd. Omdat ze zo hartelijk
Kon lachen om die twee.*

Mien Delaet was getrouwd met Jan Van Hees, zijn grootvader.

*Door de kinderen Bake genoemd, door de grote mensen Jan van
den Hiëtte.*

*Bake was herbergier en beestkoopman. Hij stond in hoog aanzien
bij de boeren. In de stallen mochten wij niet komen, in het café wel.
Ook speelden we verstopper-tje in het café en op de koer.*

Onder de toog was ik uit het oog, onvindbaar.

*Ik heb van Bake onthouden dat hij me angst aanjoeg met zijn pijp.
Hij hield ze bij de kop vast, de steel op mij gericht: 'Ik heb een revolver!'
Ik wist toen nog niet wat een revolver was, maar begreep: iets
angstaanjagends.*

Zijn 'bake' was Jan Hiëtte of de bijnaam van Jan Van Hees (°1887), zijn overgrootvader.

Jan was vooral een 'tösser', een handelaar in kleine varkens. Hij kocht de biggen op de markten van Hasselt, Diest en Sint-Truiden.

Hij 'versjachelde' ze op alle jaar- en wekelijkse markten in de omtrek en natuurlijk werd een verkoop in zijn herberg geklonken.

Met de kermis van Ginderbroek stonden in de inrijpoort enkele grote manden met biggetjes op stro.

Boeren en Burgers Leest hier!

Steeds te verkrijgen beste kotvarkens bij Jan Van

Hees

(bijgenaamd Jan van de Hiëtte), Ginderbroek 39,

Mol.

Ook te bekomen kleine varkens ten allen tijden.

Het Annoncenblad van Moll, 1935

Jan Hiëtte zag het groots. Op de voorgevel stond in het groot: Het Handelshuis.

Jan had winkel en café, en ... nummer 1 in Mol van de pas opgestarte telefoondienst.

Hij was tweemaal getrouwd. Eerst met Manske Delaet, Manske Bös was haar volkse naam, en ze hadden vijf kinderen: Louis, Mien, Nand, Hein en André.

Hij trouwde een tweede keer met Stans Daems die getrouwd was geweest met Jan Stijns en zij hadden twee kinderen: Rik en Jeanne.

Jan en Stans kregen ook nog twee kinderen: Marcel en Maria. Het was dus een gezin van drie 'verschillende' kinderen. Het heeft tussen de kinderen altijd goed geboterd, werd bevestigd. Mien die getrouwd was met ... Huysmans, was de grootmoeder van Paul.

In 1966 overleed Stans Daems en een jaar later Jan Van Hees. De ouderlijke woning werd gekocht door Josée en Jules Steurs die er begonnen met frituur 't Tamboerke (later 't Festijntje en nu 't Mols Friturke).

'Vodden!' 'Vodden!' Vodden!' Een paard met een kar stopte op de straat voor de bank, gemend door de voddenman: Janneke Zand. Hij verkocht een emmervol aan rijke mensen en een halve emmer voor de armen. Wit zand om op straat te strooien waar de processie langskwam.

Iedereen kende Jan Van Baelen, maar dan alleen maar met zijn bijnaam van Janneke Zand. Hij leurde met wit zand.

De stoet van de gouden bruiloft van Van Baelen-Coenen trekt op 13 april 1944 voorbij de Handelshuis J. Van Hees-Daems

Bij moemoe woonden toen twee oudere mannen.

Nog echte mannen van voor den oorlog. Haar broer Louis en haar stiefbroer Steinen. Louis was blind en Steinen dronk graag zijn borreltje. Er kwamen altijd oude mannen, oude stamgasten van hun herberg.

Louis keek ook tv. Moemoe vertelde hem dan de hele film. Dat was een van de bezigheden van moemoe: films vertellen.

Ze zorgde goed voor de mannen. Elke morgen een spiegelei en op tijd een borrel en altijd tabak in huis.

Zodra de zon begon te schijnen, zette moemoe de bank voor haar huis aan de straatkant.

De bank waar de mannen van voor de oorlog kwamen buurten. Moemoe hield daar haar hof.

Naast haar woonde haar broer André. Hij had zijn vrouw Joséé heel vroeg verloren.

*Josée had een hersentumor. Joséé had geen haar meer
Nonkel Dré was pompier, zoals ook Steinen. Nonkel Dré at mee van wat moemoe kookte, voor 5 frank de maaltijd.*

Moemoe kwam met 5 frank niet langer toe.

Va moest nonkel André zeggen dat moemoe nu 7 frank de maaltijd vroeg. Nonkel Dré begon te schelden.

Paul was als jonge gast helemaal niet wereldvreemd.

Als oudste deed hij de boodschappen bij de Sparwinkel in Ginderbroek, bij Swa Tap op de boulevard, bij fruitwinkel Baas Fakaar in de Vennestraat en ging hij naar frituur Jefke Speek aan het Statieplein

*Moe zond me om commissies
Naar de SPAR op de hoek
Met een lijstje en gepast geld.*

*Toen moe me om appelen stuurde
dacht ik
Nu ga ik hem zien!
Nu zie ik Baas Fakaar
Maar het was zijn vrouw
Dat dacht ik toch
Een oude vrouw
Met heur haar in een dot
In een bloemenshort*

*Van oude moemoe's.
Ze woog de appelen
In 'n oude balans met gewichten
Zoals moemoe er ook een heeft.
Ik kreeg van haar een lelijke appel
Vol bulten en blutsen
Verder was er niks mis met die appel
Alleen dat hij zo lelijk was.
Het was de lekkerste appel die ik ooit gegeten heb
Jefke Speek was berucht.
Hij deed de frituur aan het station van Mol,
Zoals elke station zijn frituur heeft...
Waarom hij de beruchte naam gekregen heeft?
Hij speekte in het frietvet om te zien
Of het al heet genoeg was om friet in te bakken.
Jazeker,
De lekkerste friet van allemaal.*

Paul kwam uit een artistieke familie, die van Peerdskerkhof nr. 58.
De vader van Paul was een voortreffelijke knutselaar
Hij was erg creatief, die ook naar de Molse Tekenacademie ging om
te leren schilderen en later naar de academie voor Bloemschikken.
Paul geeft er voorbeelden van in zijn boek *Vrolijke Vertelselkes*.

*Van ons va kreeg ik mijn eerste tekenlessen.
Zelf ging hij naar de academie. Waar hij schilderde.*

*Zijn madonna met kind
Hing later trots tentoon
In onze living.
Met een sierlijk gekruld kader
Door vader zelf gesneden.
Ons va kon alles!*

*Een mensenleven later studeerde hij
In de academie bloemschikken.
Bloemschikken!
Zijn uiteindelijke werk:
Ikebana. Toch.*

Ikebana is de Japanse bloemschikkunst die gericht is op het
scheppen van een fraaie compositie.

*Ik kreeg van vader een ramskop,
Getekend tijdens een les boekbinden
In de abdij van Postel.
Man! Dat was onbeschrijfelijk
Mooi.
Va kon het!
Desondanks
Gedroeg ik me meestal zoals kleuters zich nu eenmaal gedragen.
Liefst, als het vaderlandsche weer dat toeliet,
Speelden we buiten, in de wei achter het rijtjeshuis.
We speelden gewoon
Met dit verschil dat vader onuitputtelijk
Speelgoed voor ons verzon.
Vader groef een rechthoekig gat
Met een trap
En aan de andere kant
Een schuifaf in zand.
Vader maakte een treinspoor voor een miniatuurmodeltreintje,
Speelde met evenveel plezier als ik.
Vader maakte een groot kasteel voor mijn soldaatjes,
Soldaatjes, cobboys en indianen,
Ridders, boerderijdieren, matchboxkes.
Vader projecteerde op een laken
Sneeuw witje en Bambi,
Walt Disney was vaders groot idool.*

*Walt Disney was de beste.
Plechtig las va de tekst bij de prenten.
Eerbiedig vertelde hij het hele verhaal.*

*We hadden een mooie witte kleerkast
Met twee kabouters uit Walt Disney's Sneeuwwitje,
Door va zelf gemaakt.
Va was fan van Walt Disney.
We hadden ook een zelfgemaakte living,
Gemaakt op een draaibank.*

Deze foto werd genomen bij de boekvoorstelling van Vlindergids met v.l.n.r. zijn moeder Manske Huysmans, Paul, jeugdvriend Marc, nonkel Jos, tante Marie-Louise, broer Peter en broer Kris.

Zijn broer Peter is architect en Kris interieurarchitect. Samen hebben ze een architectenbureau opgericht. Zijn zus An heeft tijdens de tentoonstelling *Ginderbroekse Kunst* in 1995 nog deelgenomen met haar grafisch werk in steendruk. Ze volgde toen een vervolmakingscursus aan het Internationale Hoger Instituut voor Visuele Kunsten te Antwerpen.

Paul Blockx 4/4 ZELF

In deze kunstzinnige leefwereld groeide Paul op.
Maar op het einde van zijn jeugd jaren liep het mis.
Volgens zijn broer Kris was het vroege en plotselinge overlijden van zijn vader - in 1987 toen hij nog maar 52 jaar was - de oorzaak van zijn psychisch ziekte.
Paul verzeilde in een andere wereld dan die van het gewone leven van het Peerdskerkhof.
Hij kwam terecht in een hasjwereld op vreemde bodems.

*Vinkenoog werd pas later in mijn leven van belang:
Toen ik 16 was, in de poësis,
Toen Elvis presley stierf en de Sex Pistols
Hun enige plaat uitbraakten.
Het vruchtbare jaar 77.
Ik schreef toen lange brieven aan mijn bloedbroeder
Met poëzie in proza,
Las en herlas Vinkenoog. Altijd hetzelfde boek.
Uit de bib. Ben de titel vergeten.*

In de loop der jaren zeventig ontwikkelde Simon Vinkenoog zich steeds meer als een performer die in talloze optredens een grote bijdrage leverde aan de belangstelling voor de poëzie.

Door de intensiteit en het enthousiasme waarmee hij sprak over onderwerpen als seks, drugs en rock-'n-roll, werd hij een verpersoonlijking van de hippiegeneratie.

*Laagharige bietels
Jeans texasbroeken
de Monteys op tv.*

*En de Beatles, de Bietels de Kevers!
Die fantastische Beatles!
Met L.S.D.
Wij zongen de Beatles, mijn hasjmaat en ik.
Vooral veel Sergeant Peppers.
Hasj en wierook
En mijn Indisch zijden sjaaltje, later verloren in Belgrado,
En mijn paarden kettinkje met bloemen,
En mijn halflange gouden krullen met vies baardje
En ... de hasj heeft me krankzinnig gemaakt.*

Paul werd geestelijk ziek en dwaalde rond in een wereld.
Toen was alle kleur uit zijn leven verdwenen.
Die psychische ziekte heeft hem jaren van zijn jeugd gekost en een
huizenhoge schaduw op zijn leven geworpen.

Eindelijk kwam hij terecht in de psychiatrie. Er was een groot gat in
de verbeeldingswereld ontstaan en een onvermogen om empathie te
voelen voor zijn angsten. Hij kreeg zijn emoties niet onder controle en
hij vond geen structuur meer in zijn leven.
Door zijn angsten, zijn broeierige levensfase en zijn waanbeelden kon
hij zijn emoties niet uitspreken en ze stilzwijgen kon hij zich ook niet
veroorloven, daarom begon hij ze te tekenen.
De tekeningen zijn een afspiegeling van zijn psychische staat.
Ze raken thema's en angsten aan zonder ze ten volle te kunnen ver-
klaren, en in een hoogst persoonlijke stijl.
Zijn leven is een soort spookhuis bewoond door geesten, besmet
door het kwaad en waar geen liefde of geluk kunnen wonen.

Kunst was voor Paul Blockx toen een overlevingsstrategie geworden.

Met zijn penseel, potlood en pen probeert hij zich staande te houden in levensomstandigheden die hem, zoals hij schrijft, 'te grazen nemen' in 'dit zwarte gat zonder kansen waarrond freudianen dansen'.

Penseel, potlood en pen zijn zijn gereedschap om het mal de vivre bloot te leggen, zijn kwellingen en verrukkingen te helpen begrijpen en er vat op te krijgen.

Hij probeert in deze wereld te zoeken en te tasten, struikelend en rechtop kruipend tussen wanhoop en hoop, de betekenis te ontdekken in de ogenschijnlijke zinloosheid van zijn smartelijk en boeiend, roemloos en roemrijk levensavontuur.

(In de inleiding van het boek *Paul Block 4 / 4 Zelf*)

In de reeks Duivelssmoelwerken geeft Paul Blockx een inblik in zijn gevoelsleven. Hij is op dat ogenblik getekend door leed en angst.

Tekenen kalmeert

We kunnen ze dan ook als zelfportretten beschouwen, waarbij hij zich telkens portretteert als een demon, een zichtbaar lijdend figuur met opengesperde mand, uitgestoken tong, vampiertanden, hoorns en uitpuilende ogen.

Angst van me af tekenen

Bij de aankondiging van de tentoonstelling Paul Blockx 4/4 ZELF stond op de cover zijn zelfportret uit 1995.

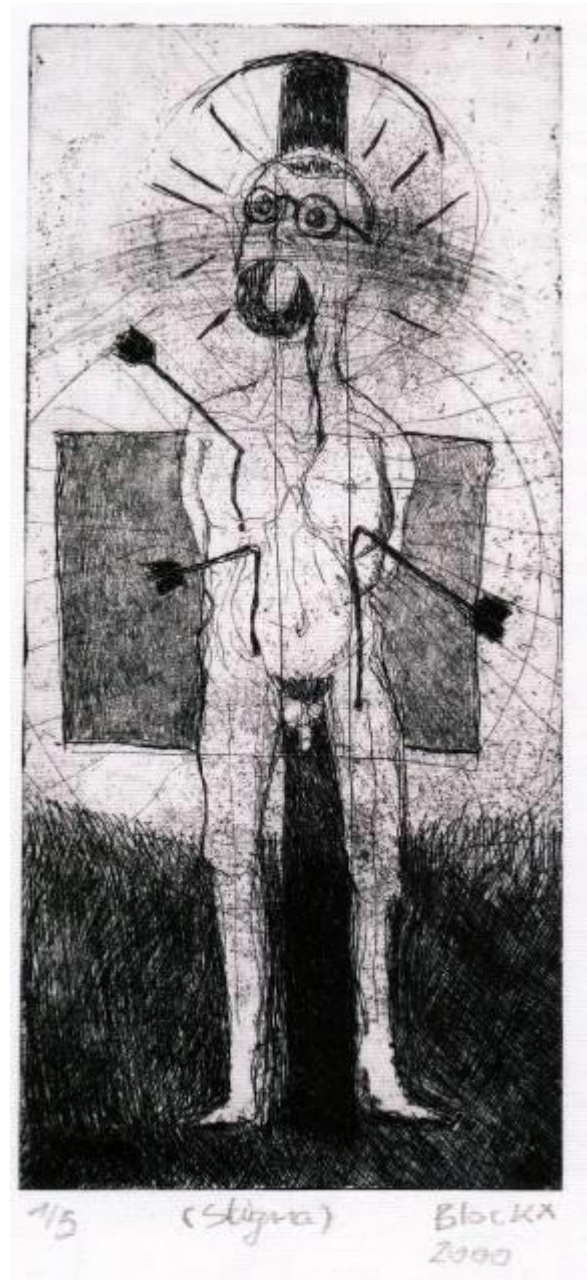

Dubbelzelf - 2001

Schol - 1994

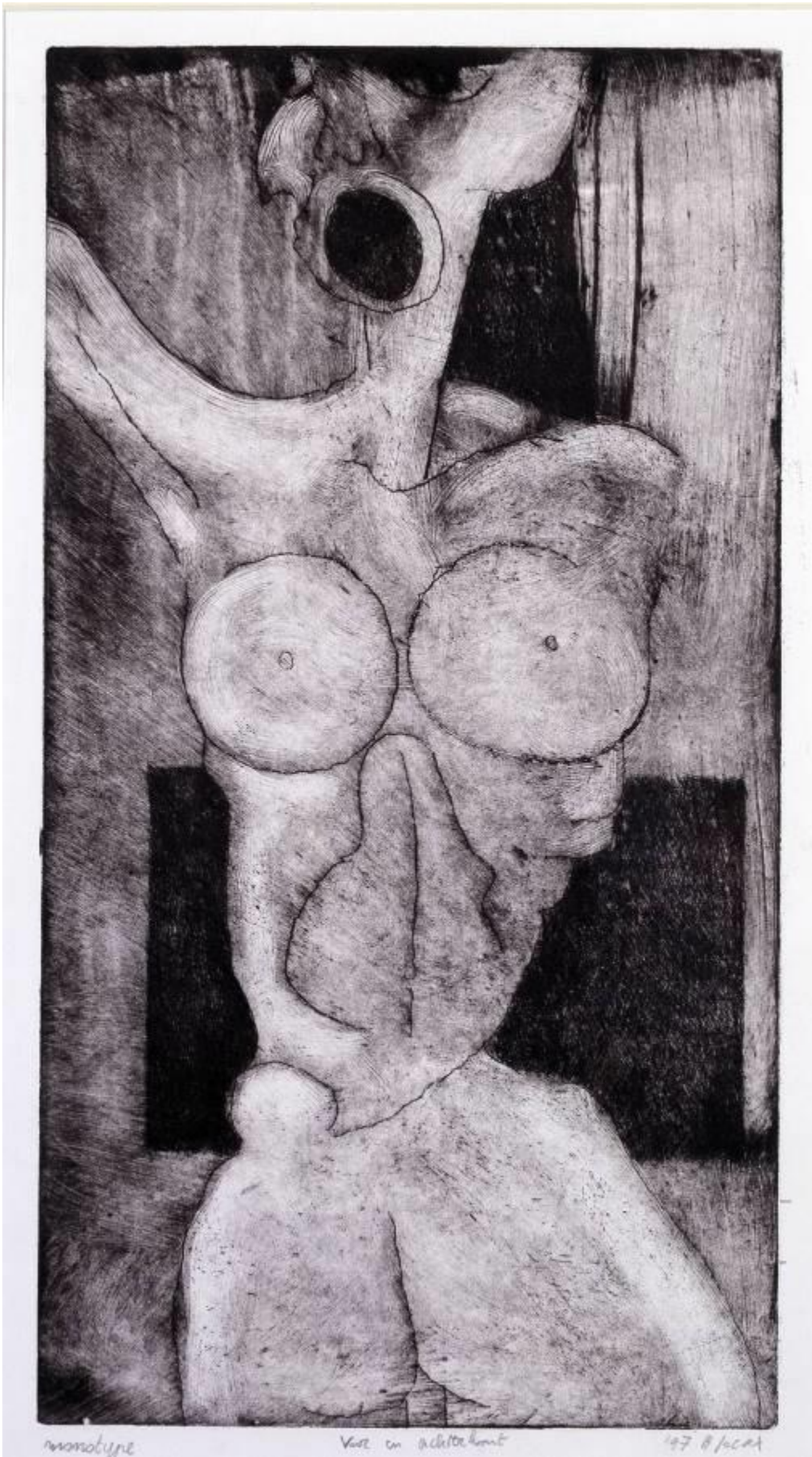
Stigma - 2000

Bulk – 1994

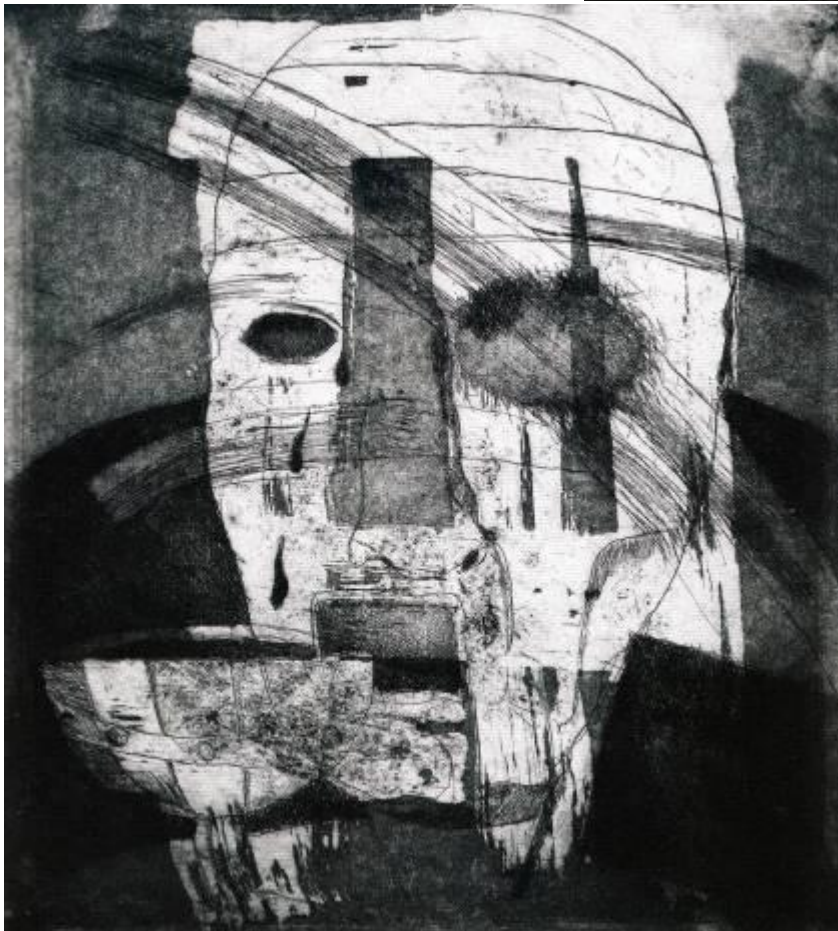

Vampir – 2000

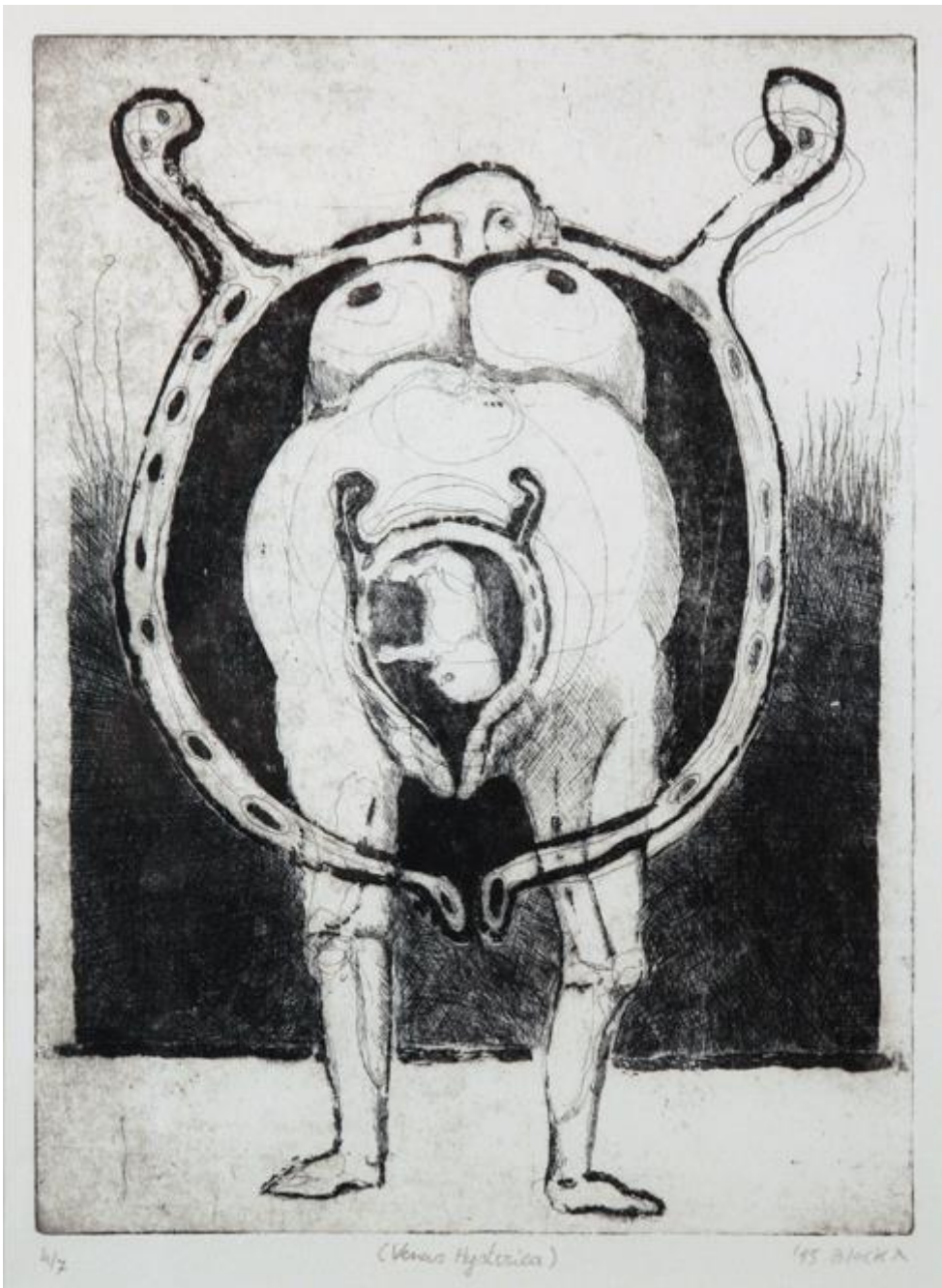

1978
Wisseltype
Voor en
Achterkant

Deze schreeuwerige duivels verwerkte hij in etsen en litho's, maar ook in tekeningen en schilderijen. Een deel van deze beelden heeft hij gebruikt als beeldende begeleiding voor zijn gepubliceerde dichtbundel 'Openbaringen'.

Met het tekenen van duivels is hij nooit gestopt.

Paul gaf het geestelijk zieke lichaam een plaats in de kunst.
Het was duidelijk dat hij 'duivels', zijn waanbeelden uit te drijven had.
Hij gebruikte daarvoor dreigende elementen
Hij focust het lichaam op expressieve vervormingen.
Je ziet ze niet alleen, je voelt ze ook. Ze zitten nog steeds even vol
'vuur' als toen de verf op de tekening nog nat was.

De verzoeking

Schedels

In de psychiatrie was in de loop der jaren de aandacht gewekt voor het creatieve werk van patiënten.

Zo had het OPZ in 2004 het *Kunsthuis Yellow Art* opgestart.

Het werd in 2006 gehuisvest in de gerenoveerde ouderlijke woning van de ouders van Jan Hoet.

Kunsthuis Yellow Art werd een vrij atelier en richtte zich tot mensen met een psychische kwetsbaarheid die artistiek begaafd zijn en die deze kwaliteit in een veilige omgeving verder willen ontwikkelen.

Na enkele omzwervingen in psychiatrische instellingen, o.a. in Kortenberg, komt Paul op 15 februari 2005 terecht in het Openbaar psychiatrisch Zorgcentrum (OPZ) in Geel.

Terug naar de Kempen, weer dicht bij zijn familie in Peerdskerkhof.

Paul werd een ankerpunt in het Kunsthuis.

Hij was er immers altijd, hij werkte ernstig door en was ook geïnteresseerd in wat iedereen maakte. Hij was eigenlijk de spilfiguur in het Kunsthuis Yellow Art.

Maar hij voelt zich goed in zijn Kunsthuis en in *Vlindergids* beschrijft hij de warme vertrouwelijkheid die er van het atelier vanuit gaan:

En dan heb je de collega's. Met z'n hoe velen zouden we zijn? Een tiental of een twintigtal? Ik weet het niet zeker, ook al door de onregelmatige opkomst van de deelnemers, van wie er bovenal Mieke is, de vlam van het Kunsthuis op wie wij allemaal verliefd zijn, en op haar werk natuurlijk: de feeëriekere wereld die zij schept.

Hij beschrijft vervolgens ook hoe heilzaam die gezellige sfeer in het Kunsthuis voor hem geweest is en hoe groot de weerslag daarvan op zijn werk:

*Zoals ik er hier op vooruitgegaan ben, het is gewoon fenomenaal!
In een vroeger leven schreef en tekende ik over mijn doem als verdoemde dichter en maakte ik tekening duivelssmoelwerken. Allemaal zelfportretten, allemaal uitingen van mijn gemoedstoestand.
Hier in het Kunsthuis ben ik nu een cursus aquarelleren bloemetjes beginnen schilderen ...
In het Kunsthuis wisten ze niet wat ze zagen toen ik bloemetjes begon te schilderen.
'Een fris bloemetje', zei Ria, 'helemaal het tegenovergestelde van je duivelssmoelwerken.'*

Paul was er kunstenaar, schrijver en dichter. Hoewel de term 'outsidekunstenaar' bij Paul wel erg op zijn maag lag.

'Ik ben aan het wachten tot ze het moe worden mij zo te noemen', ventileerde hij ooit.

Hij werd enorm gewaardeerd binnen het Kunsthuis Art, zowel om zijn artistieke talent als om zijn intelligentie en betrokkenheid met 'gelijkgestemde zielen'. Voor Paul was kunst een overlevingsstrategie.

Paul Blockx bouwde een groot oeuvre uit en stelde tentoon in binnen- en buitenland, met als kroon op het werk zijn deelname aan de tentoonstelling Middie Gate Geel '13, Die vooral door toedoen van curator Jan Hoet in de nationale belangstelling kwam. Iedereen herinnert zich die tentoonstelling nog. Een van de deelnemers was Paul Blockx.

'Men kan het onderscheid moeilijk zien tussen psychiatrie en kunstenaars', legde Jan Hoet uit. 'De werken van Paul Blockx zijn voor mij kunst omdat het iemand is die zich autonoom kan uiten. De eerste voorwaarde van kunst is voor mij een autobiografische vanzelfsprekendheid.'

Paul was vriend en vertrouweling van menig kunstenaar en kenner. Fred Bervoets en Jan Hoet zetten deze Molse kunstenaar uit Peerdskerkhof op een voetstuk.

Het oeuvre van Paul Blockx is omvangrijker dan die tekeningen van de reeks Duivelssmoelwerken en ook die in het boek *Openbaringen* afgedrukt werden. Zijn kunstwerken bestaan uit tekeningen, etsen, lithografieën en kleurtekeningen.

Eigenlijk zijn ze te catalogeren in verschillende reeksen.

Na Duivelssmoelwerken, de meest bekende reeks van de kunstenaar, komen Vlinders, Vrouwen van Vermeer of Vermeer verkracht en Vrolijke Volksvertelselkes.

De werken van die reeksen zijn erg uiteenlopend wat techniek, onderwerp en stijl betreft.

Het recenter werk van Paul werd dan ook luchtiger.

Verrukking en nostalgie krijgen dan de bovenhand.

Hij tekende even wat werken van oude meesters.

Met zijn vlindertekenen maakte Paul furore.

‘Paul wou zijn eigen vlinder vinden in het Amazonewoud, ‘vertelt zijn broer Kris. ‘Hij heeft die vlinder ook getekend. Bloxiana, heet hij.’

Naast zijn pentekeningen tekenaar was Paul ook schrijver. Maar dat gaat hem moeilijker af.

Hij bewonderde zich over het gemak waarmee Guido Gezelle schreef ‘alsof dat vanzelf ging’.

Voor Paul was schrijven niet iets vanzelfsprekends.

Hij liet het weten in een volgend vers:

*Aan een leekske licht hebt ge genoeg,
het kleinste volstaat, voor u geen gezwoeg,
Gezelle, want gij kunt toveren met taal.
Mijn klinkdichten, ach, zijn slechts kabaal.*

Kempens gedicht

*Ik zit buiten te roken, rillend van de kou.
De mezen en merels komen vlakbij.
Terug in de Kempen zijn stemt me blij,
Hier, bij de vogels waar ik zo van hou.*

*Ik zit buiten te roken voor dag en dauw.
Dit is vaders land, wachtend op de mei.
Onder mijn voeten zand, niet langer klei.
De Kempen in de voorjaarskou.*

*Vader maakte zerken, grootvader was keuterboer.
Ik ben trots op die nederige komaf.
Grootvader stookte nog met armemensenmoer.*

*Hier, onder de dennen, ligt mijn vaders graf.
Ik wil ook begraven worden zonder rumoer.
Hier, in de Kempen, wil ik ook mijn graf.*

Paul Blockx, Uit gedichtenbundel 'Vlindergids'

Paul Blockx was als begenadigd kunstenaar op vele fronten actief.
Zo schreef hij inhoudsvolle sonnetten.

*Een nieuwe gek een nieuwe taal.
Taal wordt concreet, zonder veel omhaal.
Ik liet voelen dat ik gewichtiger was;
gewichtiger dan de dokter, nogal kras*

*toen we de houten trap bestegen stap voor stap.
Ik stapte traag met mijn volle gewicht:
de treden kraakten onder mijn stap.
Wou haar overtuigen van mijn overwicht.*

*Zo tastbaar, zo reëel wordt taal
maar toch loopt zo alles mis.
Deze taal geeft niets door van haar betekenis*

*en houdt zo op te zijn wat ze is: taal.
Ze bestaat alleen in de microkosmos van de Gek.
Alle perken te buiten, maar binnen zijn hek.*

Paul Blockx ❤️

Schetsboek

*Mijn dwingende bekommernis?
Een schoon schetsboek te maken
met schetsen die misbaar maken,
waarvan men zegt: "Da's nog niet mis!"*

*Het schoonste schetsboek dat er is,
met tekeningen die 'm goed raken
en schetsen die ik uit zal braken,
met nog lege bladen met hun gemis.*

*Met tekeningen naar de Ouden,
schetsen naar Carracci, Tintoretto,
schetsen die hun wezen ontvouwd.*

*Naar Rubens, Da Vinci, Klimt, Schiele en zo.
Leve de lijn der Ouden!
Leve Rubens, Caracci, Pontormo en zo!*

Paul Blockx ❤️

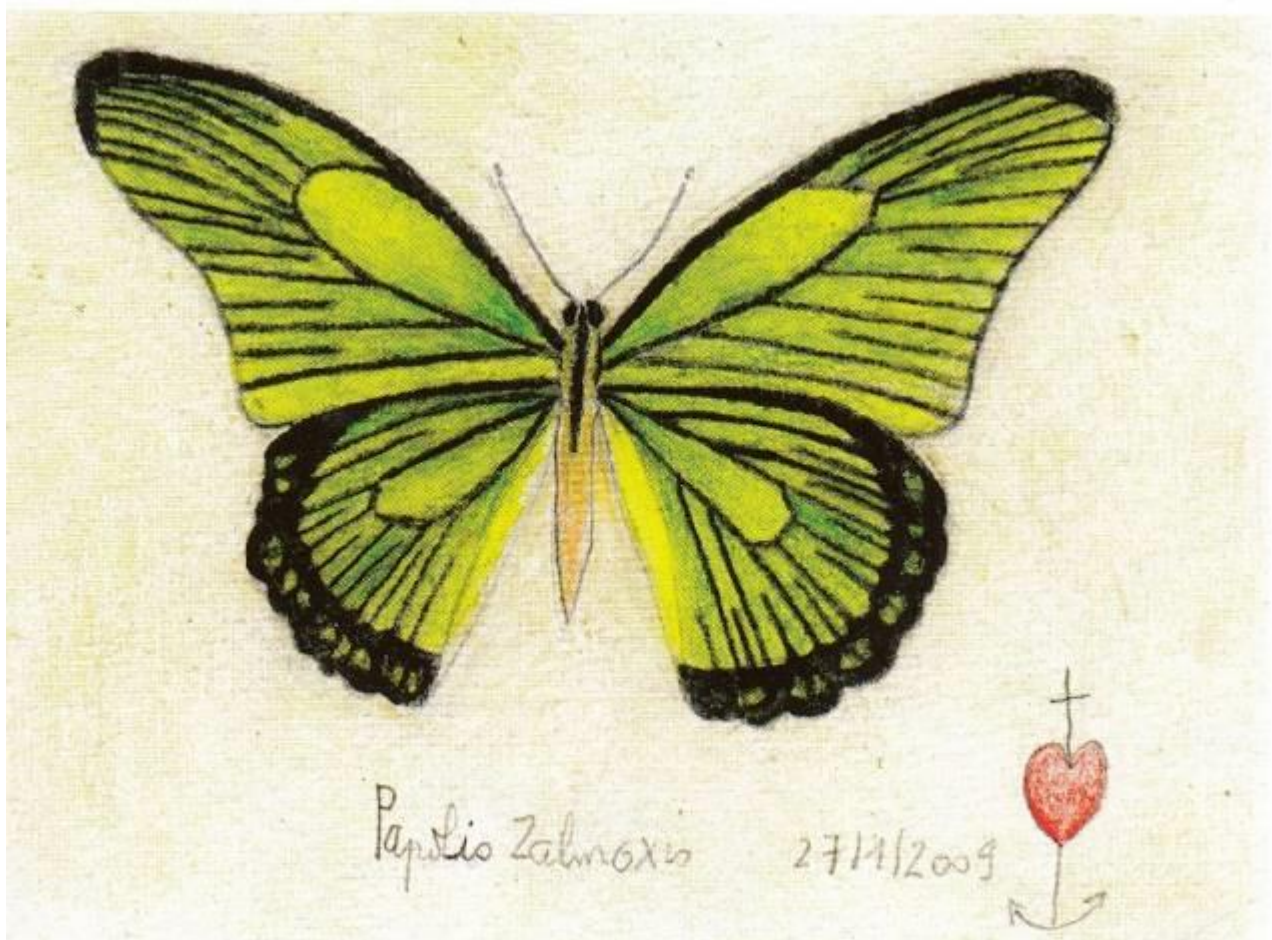
In 2007 begon Paul op latere leeftijd met het tekenen en schilderen van bloemetjes en legde zich vooral toe op een reeks semi wetenschappelijke vlindertekeningen. Het werd al snel een passie en zijn werkjes groeiden uit tot een hele vlinderverzameling.

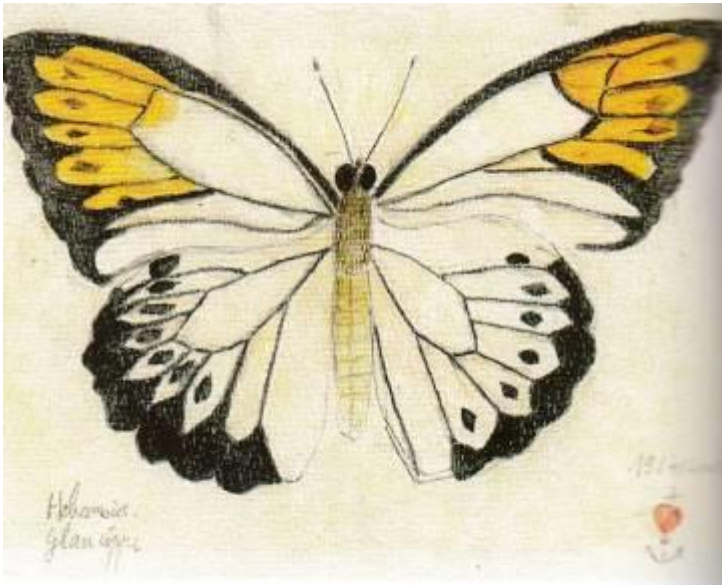
Zijn hechte band met de natuur in zijn jeugd – hij predikte toen de natuurbeleving in de afdeling van de Wielewaaljongens – flakkerde weer op.

'Een teken van mijn verrijzenis', aldus Paul.

Bij elke vlinder straalde hij rust uit.

'Ik mediteer ze terwijl aan een vlinder werk om zo tot rust te komen.'

Zijn eerste werken ondertekende hij met zijn familienaam 'Blockx'. Een enkele keer met zijn voor- naam erbij.

Bij zijn reeks van vlinders verdwijnt die en in plaats ervan komt er een symbool: een rood hartje met bovenop een kruis en onderaan een anker.

In Yellow Art in Geel was Paul Blockx meer op de buitenwereld gericht dan op zichzelf. Tijdens die periode tekende hij werken van bekende kunstenaars op zijn eigen manier. Zo ontstond de reeks 'Ver-'
'Vermeer Verkracht'

Tourne vos mai
tes yeux plein d'azur et d'étoiles,
Pour un de ces regards charmants, comme d'habitude
Des plaisirs plus doux je livrai les rails
Et je m'endormentais dans un rêve éternel
Sans fin

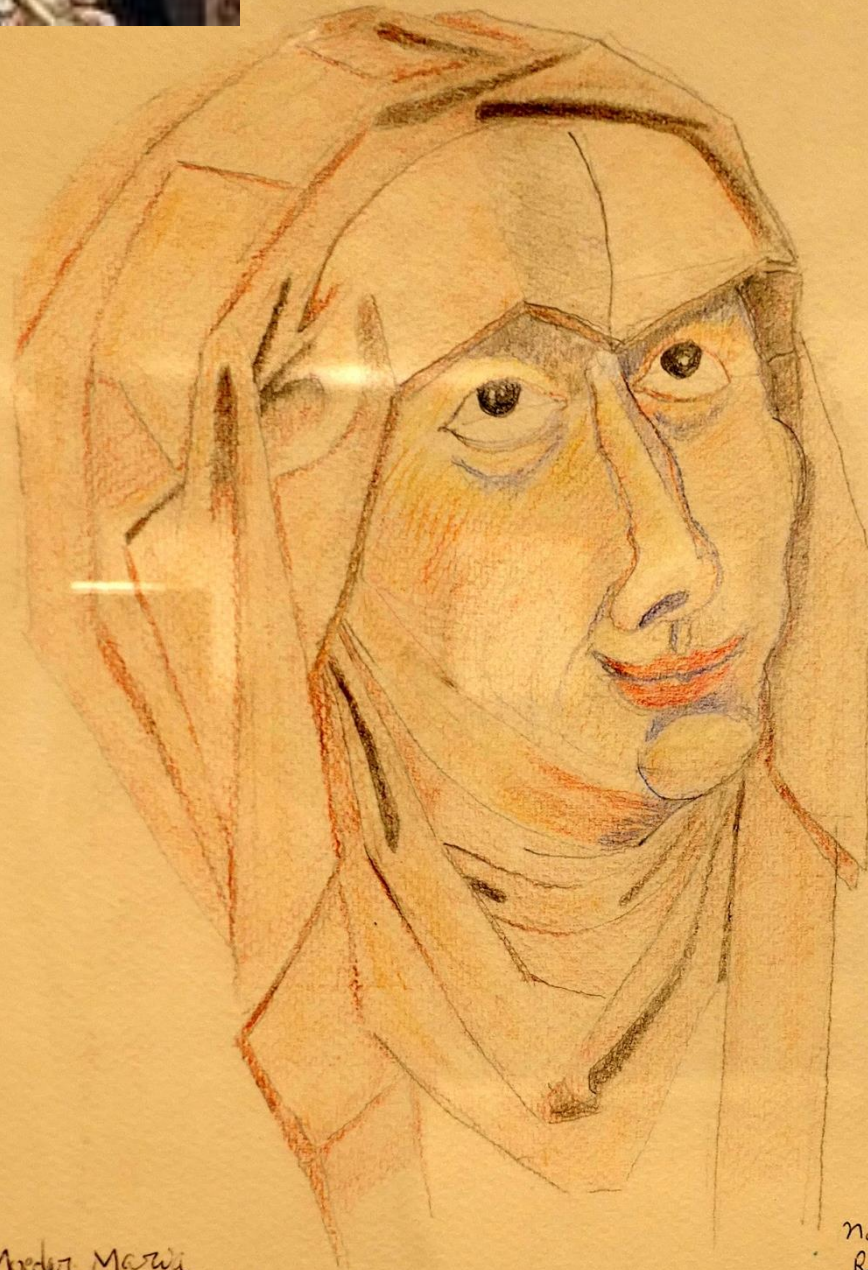
De Vrouwen van Vermeer
Vermeer Verkracht I
Het meisje met
de paarlen oorbel
1513 (2009)

Vermeer Verkracht I - Het meisje met de paarlen oorbel - 2009

Vermeer Verkocht II – Het Melkmeisje – 2009

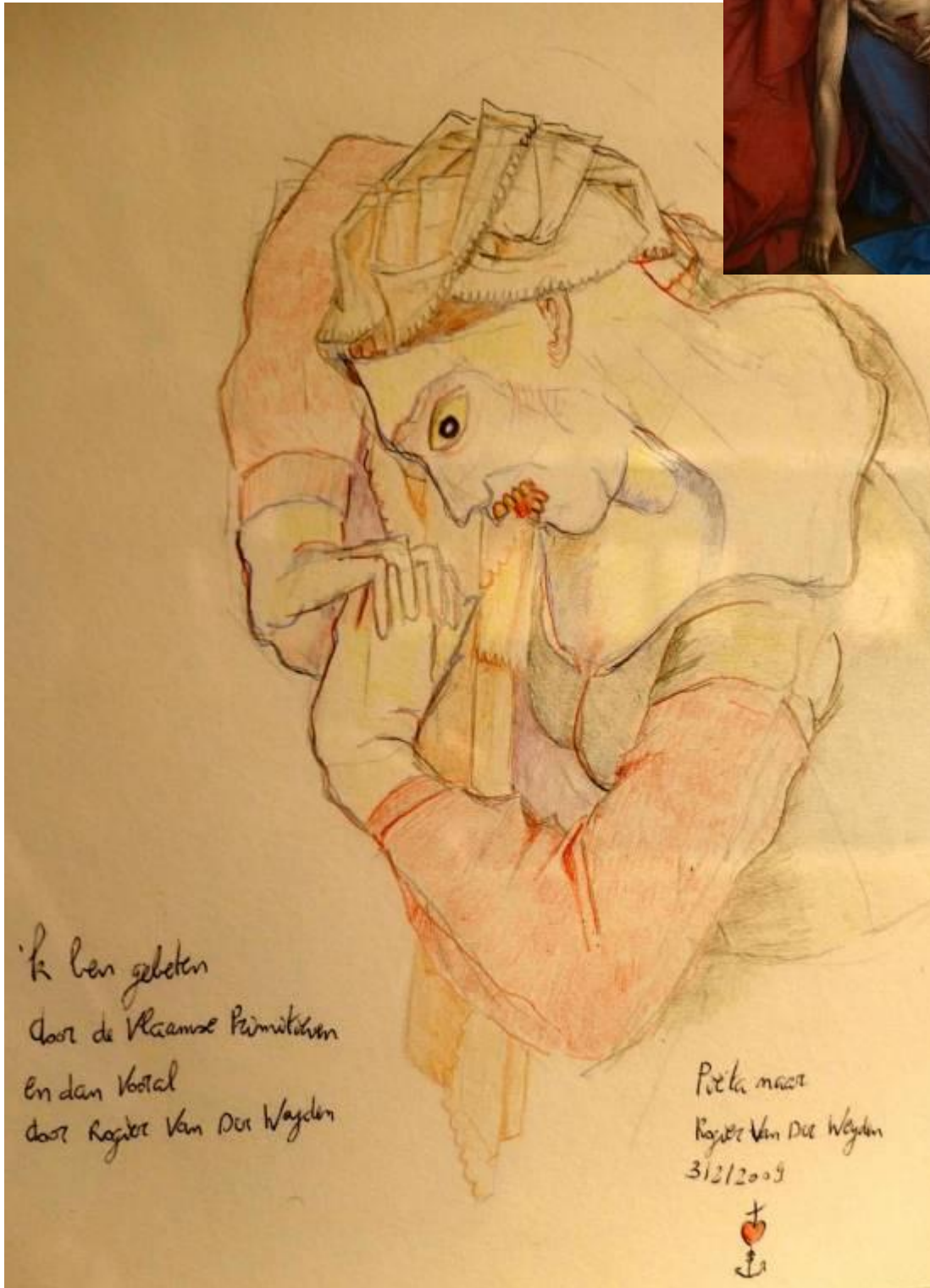
Moeder Maria
ontvangt
Hemelse Visioenen
(De Annunciatie?)

naar
Rogier van der Weyden
19/12/2009

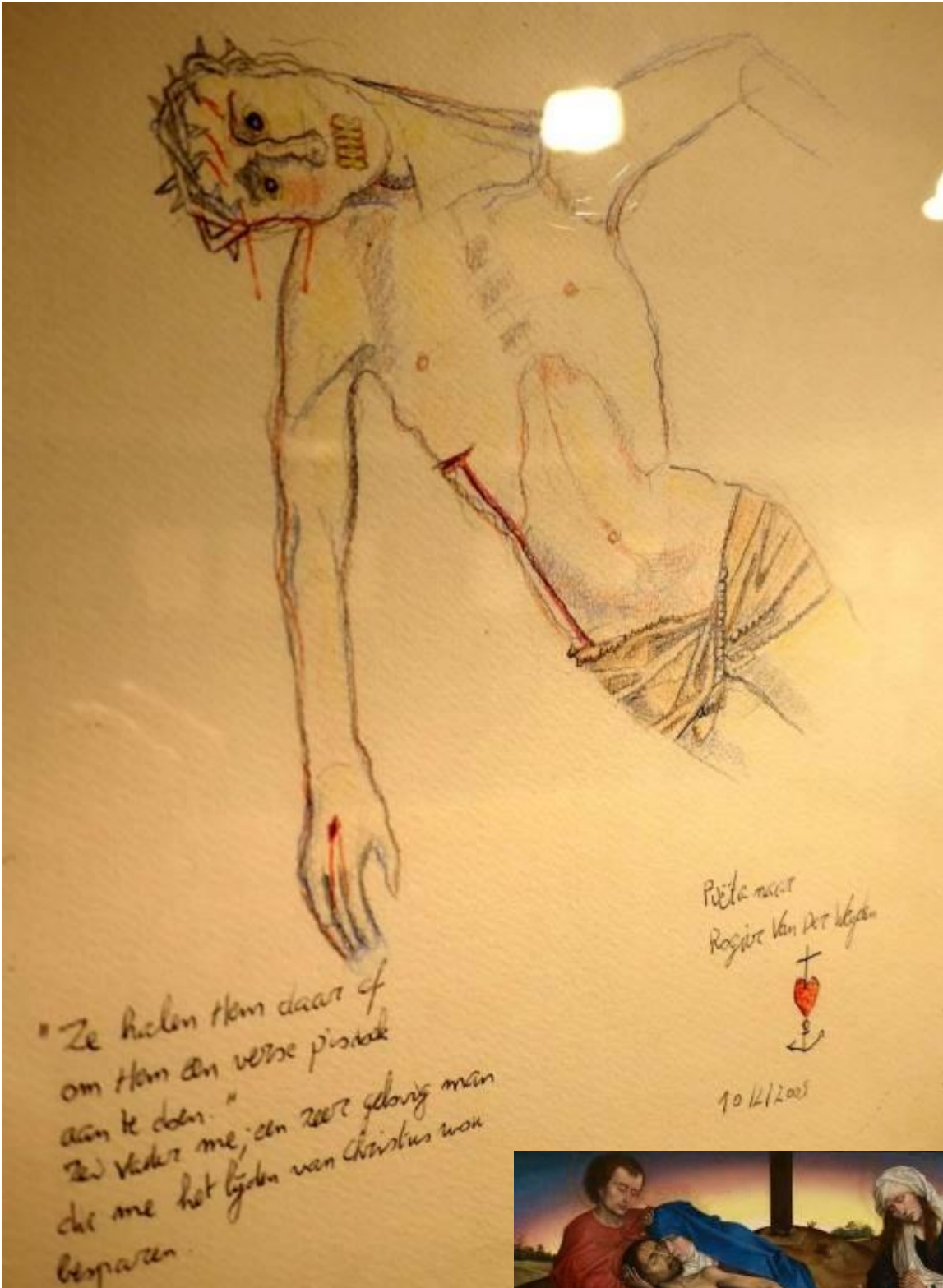

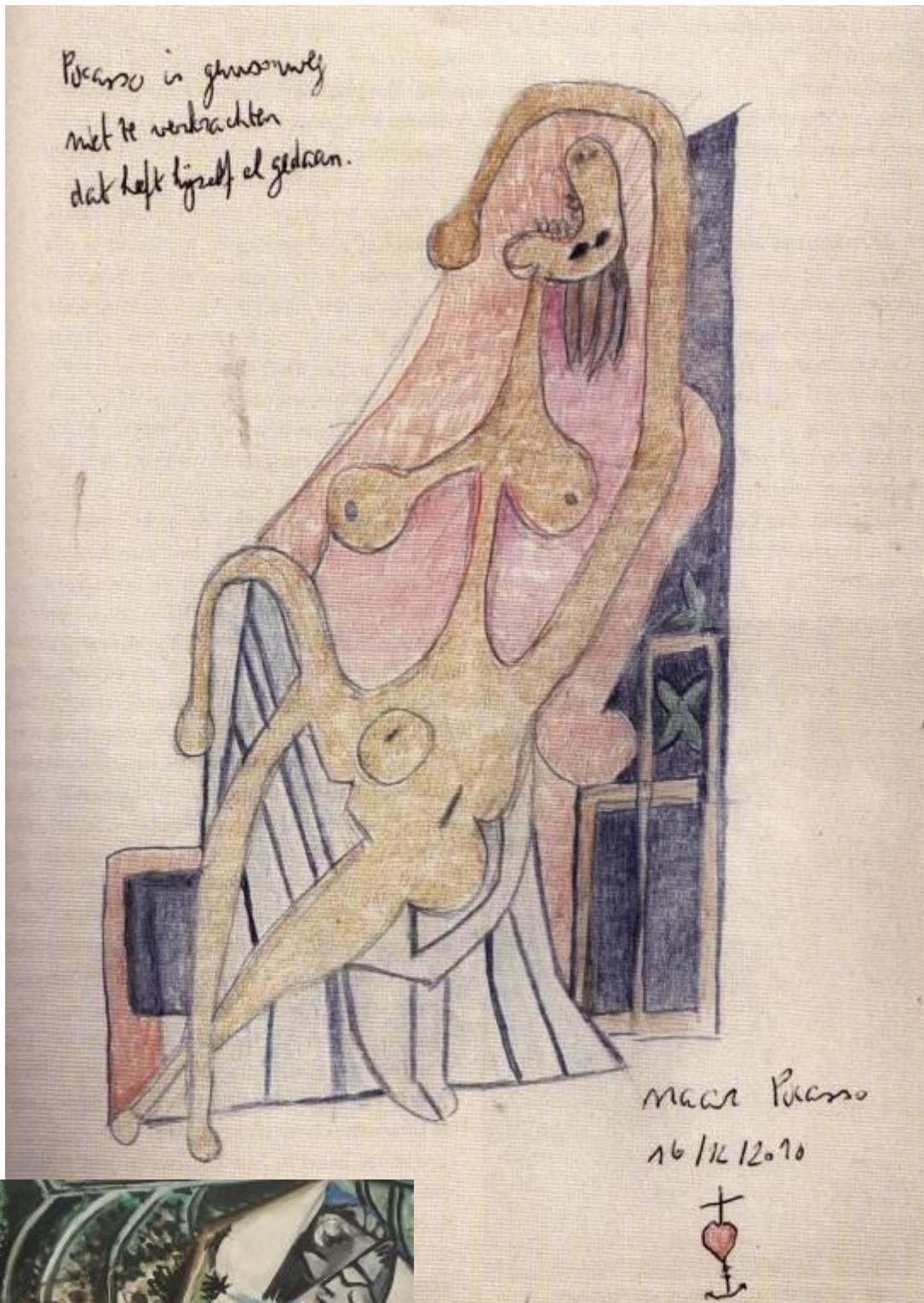
Moeder Maria ontvangt Hemelse Visioenen (De Annunciatie?)

Naar Rogier Van Der Weyden – 2009

Ik ben gebeten door Vlaamse Primitieven en dan vooral door Rogier Van Der Weyden - Piëta naar Rogier Van Der Weyden - 2009

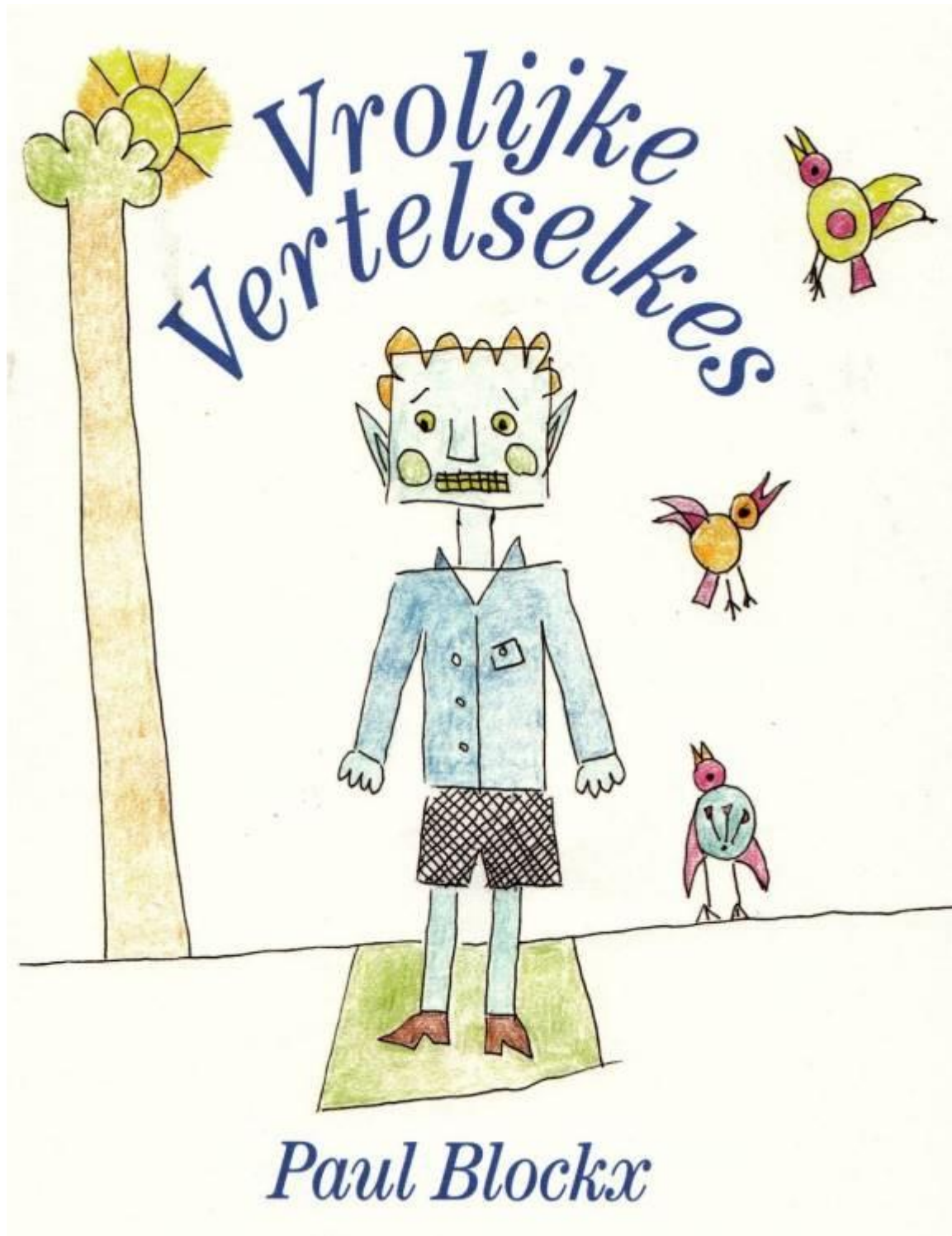

Naar Picasso
Picasso is niet te verkrachten,
dat heeft hij zelf al gedaan – 2010

Naar Baksteen

In de laatste jaren van zijn leven, terwijl zijn lichaam scheeftrekt en het lopen moeilijk wordt, werkt Paul in een gezapig tempo aan zijn *Vrolijke Vertelselkes*. Het wordt een lange reeks van alledaagse tafereeltjes in woord en beeld uit zijn geborgen kinderleven in Arendonk, Postel en Mol. Hij zijn naïeve tekeningen en vrolijke teksten.

Naar school met Leentje

Paul gaat naar de kleuterschool op de Rijpad en maakt daarna de overstap naar de lagere en middelbare school van het college.

*Er bestaat nog een foto
Allebei
(mijn buurmeisje en ik)
boek op onze knieën
Een boek!
Ik moet geniaal kleuter
geweest zijn.*

Paul Blockx

Paul en Leentje
met boek op de knieën - 2011

Vader maakte een indianentent
 van zijn overmantel.
 Broertje was indiaan,
 ik cobboy
 met een echte cobboyhoed
 en een gietijzeren revolver.
 Handjob!

5/12/1011

Paul Blockx

Paul Blockx overleed in Geel op 7 juli 2015.

Hij vocht het laatste half jaar tegen een zware psychose.

'Hij is op een nogal vrij jonge leeftijd aan de gevolgen van een psychologische ziekte gestorven,' aldus zijn broer Kris.

Paul Blockx nam zelf afscheid van zijn familie ...

Dag moe Manske Huysmans, dag broertjes en zusje Peter, Kris en An, dag tante Marie-Louise en nonkel Jos, dag neefje en nichtje Dirk, Ilse en Benny, dag achternichtje Flore en Glen, dag Marleentje met de lampioen, dag medebewoners en begeleiders van het P.V.T., dag buurman Peter, dag collega's en begeleiders van het Kunsthuis, dag bezielster Ria, dag mijnheer Pastoor, dag beste vriend Marc, dag familie Blockx, dag familie Huysmans, dag vrienden, dag kennissen. Dag Tot later.

*Paul Blockx, kunstenaar, schrijver, dichter
(Mol 22.04.1961 – Geel 07.07.2015)*

Moeder en zoon

'Mijn moeder, die me elke maand bezoekt en nog altijd mijn bonte was en strijk doet. Ze heel lief voor me. Ze brengt bijna elke maand een nieuw vestje of hemd voor me mee.

Ik weet zelfs niet meer wat er zo allemaal in mijn klerenkast hangt en ligt.

Ze is nu, denk ik wel, mijn grootste fan.' Paul

Paul belde om de dag, 's avonds om zeven uur, naar zijn moeder. En zijn moeder Manske ging de deur niet uit voor hij gebeld had, altijd was ze op post. Ze had een zoon die ziek was.

2018

In het Jakob Smitsmuseum werd een grootse tentoonstelling ingericht

Tentoonstelling Paul Blockx 4/4 ZELF

De expositie van de kunstwerken van Paul Blockx had plaats van zondag 21 oktober tot en met zondag 9 december 2018 te Mol-Sluis.

Paul heeft van zijn leven met zijn achterliggende kwetsbaarheid en levenswil in de psychiatrie nooit een geheim gemaakt.

Zijn tentoonstelling bracht de hele complexe kunstenaar Paul Blockx tot leven en was chronologisch ingedeeld in drie periodes die in elkaar overliepen.

In *Het Mis Verstand* geeft Blockx vooral met duivelse figuren uitdrukking aan bijzondere ervaringen.

Met *Openbaringen* luwt de storm en verbreedt het perspectief.

Het derde deel, *Vlindergids en Vertelselkes*, is een terugblik op 'de weg van verlatenheid naar gemeenschap'. (Lucebert).

De bezoekers hebben zijn aangrijpende tekeningen en etsen, zijn minutieuze teksten en sonnetten kunnen beleven. Ze hebben kennis gemaakt met de man van kwellingen en verrukkingen en de man met de vele gezichten.

Er waren rondleidingen voor groepen met gids.

En een lezing door prof. Dirk De Wachter: *Psychische stoornis, de gehele mens en de kunst*, in de kerk van Mol-Sluis.

Nog steeds te koop:

Paul Blockx 4/4 zelf, Hugo Franssen en Erik Thys

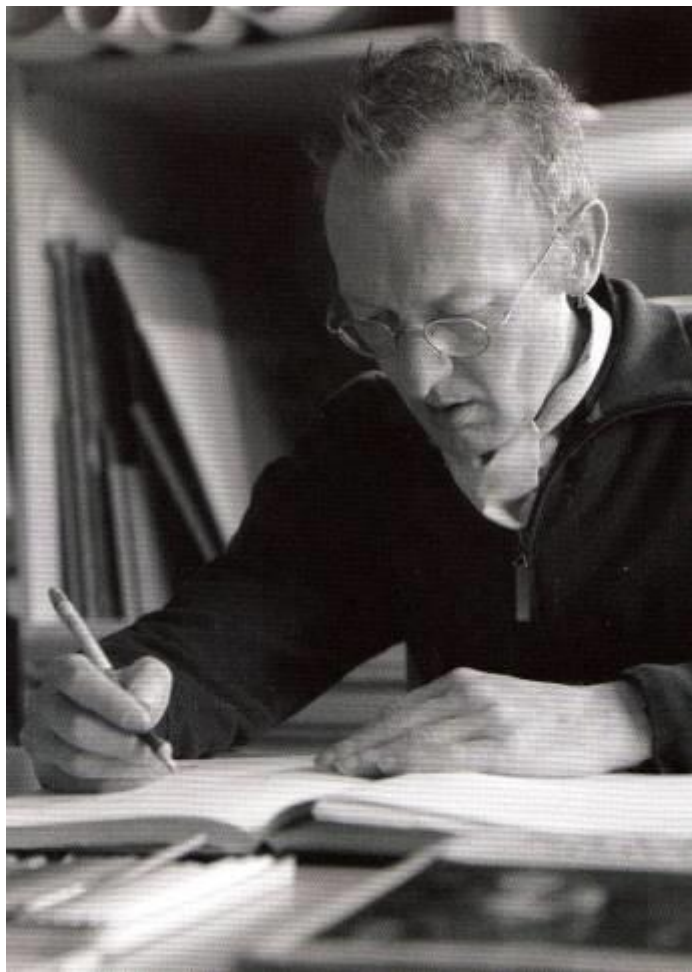
Vrolijke Vertelselkes, Paul Blockx

Rondleidingen gebeurden door auteur Hugo Franssen, Katja Verheyen en zijn broer Kris.

Rondleiding op 18 november 2018

Paul Blockx

(Mol 1961- Geel 2015)